

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2023/24

Destinace (země, město): Polsko, Varšava

Jméno, příjmení: Ctirad Sedlák

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav): Uniwersytet Warszawski, Wydział Polonistyki, Instytut Slawistyki Zachodniej i Południowej (Ústav západní a jižní slavistiky, ISZiP)

Slavistika a bohemistika na Varšavské univerzitě

Varšavská slavistika existuje už od r. 1915 a je od r. 1982 součástí Fakulty polonistiky. Čeština se však v předchůdkyni dnešní Varšavské univerzity, tzv. Hlavní škole, vyučovala už v 60. letech 19. století a od r. 1950 existuje samostatný bohemistický studijní obor. Současný název Ústavu západní a jižní slavistiky (ISZiP) byl přijat v r. 2003, krátce poté, co se ústav přestěhoval do hlavního areálu univerzity na Krakovském předměstí. Od r. 2013 se ISZiP administrativně dělí na dvě sekce, literárněvědnou a jazykovědnou. Činnost lektorů spadá do jazykovědné sekce, již vede Milena Hebal-Jeziarska. V letním semestru 2024 proběhla volba nového ředitele ISZiP, Patrycjusza Pająka v této funkci vystřídal Maciej Falski.

Studijní nabídka ISZiP sestává z tříletého bakalářského studia slavistiky a dvouletého studia magisterského, vždy se zaměřením na vybraný západo- nebo jihoslovanský jazyk a příslušný kulturní okruh. Specializací je šest: bohemistika, bulharistika, kroatistika, serbistika, slovenistika a slovakistika. Bakalářské studium bohemistiky se díky většímu zájmu uchazečů o studium otvírá každý rok, ostatní specializace jednou za dva nebo za tři roky.

Od druhého roku bakalářského studia je většina předmětů vyučována v cílovém jazyce. I diplomová práce může být sepsána v jazyce specializace, ale jde o výjimky. Polsky psané diplomové práce obsahují české shrnutí. Kromě hlavního jazyka se studenti učí druhý slovanský

jazyk. Během bakalářského studia se předpokládá dosažení úrovně C1 podle SERR, v magisterském studiu C2. Vedle výuky jazyka, lingvistiky a literární vědy jsou důležitým pilířem studijních programů ISZiP kulturní studia. Varšavská slavistika se v posledních letech profiluje spíše jako kulturovědný obor než jako filologie klasického ražení. Více informací o průběhu studia lze nalézt na stránkách <http://slawistyka.uw.edu.pl>. ISZiP i studentská organizace jménem Vědecký kroužek slavistů jsou velmi aktivní na sociálních sítích (Facebook, YouTube, Instagram, TikTok).

Výuka češtiny, náplň práce lektora

Studenti, kteří si pro bakalářském studium zvolili bohemistickou specializaci, se učí česky celé tři roky s hodinovou dotací čtyřikrát 90 minut týdně, od prahové úrovně po úroveň C1. V prvních dvou letech je učí stálé lektorky, ve 3. ročníku lektor MŠMT. V magisterském studiu mají studenti jazykovou výuku výhradně s lektorem MŠMT, v prvním roce třikrát týdně 90 minut, ve druhém roce dvakrát týdně. Zkoušky jsou na konci letního semestru; zimní semestr se uzavírá zápočtem, který se nezapisuje do systému.

Formát zkoušek se v ISZiP řídí předlohou univerzitního jazykového centra. Po 3. roce bakalářského studia a 1. roce studia magisterského, tedy na úrovních C1 a C2, jde o písemnou zkoušku v trvání 195 minut, skládající se ze čtyř částí (poslech, porozumění psanému textu, užití jazyka a esej), a 15–20minutovou ústní zkoušku. Po 2. roce magisterského studia studenti píšou poměrně dlouhý esej a překládají polský text do češtiny, následuje opět ústní zkouška.

Nebohemisté si mohou zapsat volitelný kurz češtiny, vedený stálou lektorkou.

V akademickém roce 2023/24 měl lektor ve svých kurzech celkem 20 zapsaných studentů (nepočítaje jednu studentku slovakistiky docházející na lekce ze zájmu): 9 ve 3. ročníku bakalářského studia, 8 v 1. ročníku magisterského studia a 3 ve 2. ročníku.

Ve 3. ročníku bakalářského studia byla používána učebnice *Czech it UP! 5 (C1)* doplňovaná o vlastní materiály lektora. Ve vyšších ročnících lektor připravoval vlastní materiály. Pro opakování gramatiky používal pracovní sešit k *Češtině pro středně a více pokročilé* (Jana Bischofová et al.). Ve všech kurzech studenti pracovali s množstvím publicistických, odborných, užitkových i literárních textů, českými prospekty, internetovými stránkami, podcasty, nahrávkami, videi, Českým národním korpusem, Wikipedií aj. Především ve 3. ročníku bakalářského studia byla velká pozornost věnována výslovnosti.

Celkem má lektor MŠMT přiděleno 18 vyučovacích hodin týdně, k tomu 1–2 hodiny konzultací (byly hojně využívány), připravuje a opravuje zkoušky a přibližně jednou za měsíc se účastní schůzí lingvistické sekce, kde se přednášejí referáty a vedou diskuse na didaktická témata.

Práce lektora je vždy v zimě, před vyjádřením ústavu o dalším působení lektora, předmětem hospitace.

Činnost lektora nad rámec výuky

Mimo vlastní výuku se lektor podílel na chodu ústavu, ať účastí na bohemistických akcích (přednášky hostujících badatelů: Lucie Jílkové, Libuše Heczkové, Kateřiny Svatoňové, Jiřího Hrabala), ať vlastní činností. Navázal spolupráci s Vědeckým kroužkem slavistů, Českým centrem, velvyslanectvím ČR, kolegy v Poznani a Lodži a Ústřední zkušební komisí a výsledkem byly následující výstupy:

Ve spolupráci s Českým centrem byla zahájena řada debat se zajímavými českými ‚expaty‘ v Polsku: ředitel ČC Petr Vlček a lektor moderovali setkání s ředitelem Německého historického ústavu ve Varšavě Milanem Řezníkem. V plánu jsou další besedy, s účastí lektora i bez ní, na půdě ČC nebo ISZiP.

Společně s Českým centrem lektor zajistil dočasnou výstavu v prostorech ústavu na základě knihy *Hrdinky*, která představuje známější i méně známé ženské postavy české historie. Do výběru panelů byli zapojeni studenti 3. ročníku bakalářského studia. Výstava byla oficiálně otevřena v den, kdy byli přítomní hosté z ČR.

Ve spolupráci s velvyslanectvím lektorů v Poznani, Lodži a Varšavě dojednávají ‚turné‘ jedné z českých spisovatelek. Návštěva je plánována na podzim 2024.

Lektor se zapojil do organizace Dne otevřených dveří, který je důležitým marketingovým nástrojem slavistiky a je pravidelně navštěvován množstvím zájemců o studium. České centrum dodalo zajímavé materiály. Dlužno říci, že o bonbony Slavia, které lektor přivezl z ČR, nebyl mezi návštěvníky valný zájem... Větší úspěch měly domácí pralinky vyrobené na vánoční večírek.

Další formou propagace studia slavistiky jsou návštěvy gymnázií. Lektor se zúčastnil prezentace ISZiP na gymnáziu Przymierza Rodzin im. Jana Pawła II a předvedl ukázkovou lekci češtiny. Prezentovány byly obory, které se otvírají v roce 2024 (bohemistika, slovakistika a bulharistika).

Další, spíše popularizační akce jako lekce češtiny a prezentace rozdílů mezi češtinou a slovenštinou jsou plánovány pro klub Groszek.

Lektor je v kontaktu s vedením Vědeckého kroužku slavistů (Koło Naukowe Slawistów), které organizuje studentské exkurze a výzkumné projekty (např. v oblastech s menšinovým slovanským osídlením: Lužice, Banát...), čas od času udělá ‚reklamu‘ mezi studenty a na svých stránkách na akce Kroužku nebo naopak požádá Kroužek, aby rozšířil informace o tom, co dělá lektor, ale pokud jde o exkurze, promítání filmů či společenské akce, veškerou práci odvádějí činnorodí, nadšení členové Kroužku, a to i navzdory univerzitní byrokracii a aniž by zanedbávali studijní povinnosti, naopak, patří k těm nejaktivnějším studentům.

Pro Ústřední zkušební komisi lektor provedl jazykovou (a částečně i věcnou) korekturu příručky k maturitě z českého jazyka¹ a zadání maturitní zkoušky, která se konala na jaře 2024.

Tři studentky se zúčastnily školního kola překladatelské soutěže ÚJOP, kterou lektor zorganizoval, a jedna studentka získala čestné uznání ze soutěže prezentací.

Lektor je členem AUČCJ, IATC a Gesellschaft für Bohemistik, spolupracuje s Czech Language News, v květnu 2024 se s příspěvkem o digitálních zdrojích pro přípravu výukových materiálů zúčastnil pracovního setkání lektorů ČCJ v německy mluvících zemích.

V neposlední řadě lektor aktualizoval a rozšířil knihovnu lektorátu.

Podmínky na pracovišti a bydlení

ISZiP sídlí v jedné z budov historického univerzitního areálu na Krakovském předměstí. Lektoři češtiny sdílí jednu místnost, každý má svůj stůl, dělí se o dva počítače. Knihovna lektorátu je menší, ale o patro výš se nachází dobře zásobená knihovna ústavu, do níž jsou dokupovány i nové publikace. Tisk je možný na vrátnici, pomocí osobního kódu se eviduje, kdo tiskne, ale limit na počet výtisků není. V učebnách jsou bílé tabule na fixy, projektory a počítače s připojením k internetu. Technika funguje dobře; v některých místnostech je sice třeba počítat s horší akustikou, ale obecně je možné v každé místnosti pracovat s nahrávkami a videi. Důležité je spolehlivé připojení k internetu, protože lektor často pracuje s Českým národním korpusem, Dokumenty Google, YouTube, denním tiskem aj.

¹ Kulmiński, R.; Sedlák, C.; Olechowska, P.; Kozak, W.: *Informator o egzaminie maturalnym z języka czeskiego jako języka mniejszości narodowej od roku szkolnego 2022/2023*. Warszawa: Centralna Komisja Egzaminacyjna, 2024.

Bydlení dává univerzita k dispozici v ubytovně („hotelu“) Sokrates na jižním okraji města, v plné výši je hrazen jednopokojový byt, za příplatek je teoreticky možný byt dvou- či třípokojový, ale záleží to na kapacitě ubytovny. Bydlení je skromné: malý pokoj plný starého, dosluhujícího nábytku, malý balkon, kuchyně v úzké předsíni, koupelna. Voda není pitná. Ubytovna má recepci činnou 24 hodin denně a ostrahu. Internet je zajištěn pomocí sítě Eduroam stejně jako na pracovišti. Cesta do práce trvá při využití tramvaje a metra asi 45 minut.

Je vhodné, aby si lektor zařídil zaměstnanecký průkaz (Legitymacja Służbowa Nauczyciela Akademickiego). Ten slouží jako průkaz do knihovny, ale v poslední době, kdy se po incidentu s demonstranty kontroluje, kdo vchází do univerzitního areálu, je průkaz zapotřebí i pro vstup na pracoviště.

Důležitým faktorem pro práci lektora v ISZiP je spolupráce s kolegy, nadřízenými a sekretářkami. Od prvního dne vše probíhalo v přátelském a vstřícném duchu: předání bytu ještě před podpisem pracovní smlouvy, pomoc s administrativními úkony, komunikace ohledně mimovýukové činnosti apod. V ústavu vládne atmosféra kolegiality a respektu.

Varšava 31. červenec 2024

Mgr. Ctirad Sedlák